

Riksgäldens åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet (2012:1)

Riksgälden är stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (Stödlagen). Enligt förordning (2007) med instruktion för Riksgälden ska myndigheten i mars varje år lämna en redogörelse till regeringen för de åtgärder som vi har genomfört enligt Stödlagen. Enligt Riksgäldens regleringsbrev för budgetåret 2012 ska vi därutöver lämna redogörelser till Finansdepartementet över aktiva åtaganden enligt Stödlagen senast 15 mars, 10 augusti och 15 november 2012 samt den 15 mars 2013.

1 Garantiprogram för bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga upplåning

Riksgälden fick utifrån förordning (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. i uppdrag att lämna statliga garantier för bankers och bostadsinstituts upplåning (Garantiprogram). Syftet med Garantiprogrammet var att underlätta bankernas och bostadsinstituts upplåning under finanskrisen och därmed ge bättre förutsättningar för företag och hushåll som behövde låna pengar. Som mest uppgick utställda garantier under programmet till 354 miljarder kronor, vilket var i juni 2009.

Garantiprogrammet avslutades den 30 juni 2011. Under programmets löptid deltog Carnegie Investment Bank, SBAB (inklusive dotterbolaget SCBC), SEB, Sparbanken Öresund, Swedbank, Swedbank Hypotek samt Volvofinans Bank i programmet. SEB emitterade dock aldrig några lån inom programmet.

Carnegie Investment Bank, SBAB, Sparbanken Öresund, Swedbank, samt Volvofinans Bank har fortfarande utestående garanterade lån. I SBAB:s fall så förfaller dock de sista utestående garanterade skuldförbindelserna under mars 2012.

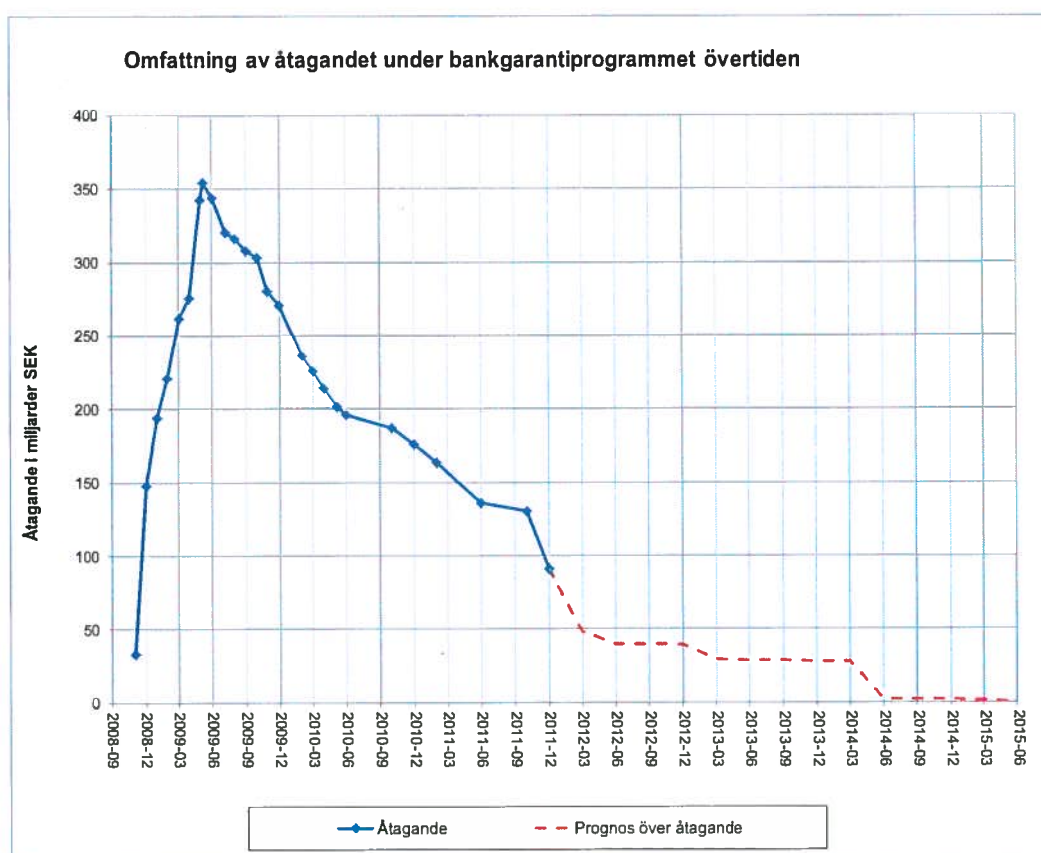
Det totala värdet av utställda garantier uppgick den 29 februari 2012 till 55 miljarder kronor. Detta ska jämföras med 131 miljarder vid förra rapporttillfället den 31 oktober 2011 och 91 miljarder vid årsskiftet 2011. De utestående

garantierna har således minskat i omfattning med 76 miljarder kronor sedan förra rapporttillfället, främst beroende på förfall under perioden. Även återköp och valutakursrörelser har påverkat omfattningen av garantiåtagandet räknat i kronor.

Drygt 80 procent av de utestående garantierna är utställda för Swedbank. Drygt två tredjedelar av garantierna avser lån i utländsk valuta, till helt övervägande del i dollar och euro. Mer än 95 procent av garantierna avser lån utställda i kronor, dollar och euro. Omkring två tredjedelar avser lån med en kvarvarande löptid på mindre än ett år, knappt två procent avser lån med en kvarvarande löptid över tre år.

I Diagram 1 illustreras löptidsstrukturen på de utestående garanterade lånen. Givet att inga ytterligare återköp görs kommer volymen av utestående garantier att falla till 39 miljarder kronor under 2012. I slutet av 2013 kommer garantistocken att uppgå till 27 miljarder. De sista garantierna förfaller under andra kvartalet 2015.

Diagram 1: Utveckling av åtagandet inom garantiprogrammet över tiden

Riksgälden har i tidigare rapporter till regeringen redovisat en skattning av förväntade kostnader och intäkter från Garantiprogrammet. Beräkningen har uppdaterats med exponeringen per den sista februari 2012 (den tidigare beräkningen som avser läget den 31 oktober 2011 anges inom parantes). För detaljer, analys och utförligare resonemang hänvisas till Riksgäldens bankstödsrapport 2010:3.

Garantiprogrammet har i dag en förväntad nettointäkt på 6,0 (5,8) miljarder kronor. Den förväntade kostnaden är nu nere på 0,1 (0,3) miljarder kronor. Att den förväntade kostnaden sjunker över tiden beror på att volymen garanterad upplåning minskat, att den återstående löptiden på garantierna blir allt kortare, samtidigt som det inte skett någon väsentlig ökning av kreditrisken i de utestående garantierna¹.

2 Kapitaltillskottsprogrammet för solventa banker

Riksgälden fick utifrån förordning (2009:46) om kapitaltillskott till solventa banker m.fl. möjlighet att ge solida banker och bostadsinstitut kapitaltillskott i form av antingen skuldförbindelser eller aktiekapital (Kapitaltillskottsprogrammet). Programmet avslutades den 30 juni 2011. Endast en bank, Nordea, deltog i programmet. Ingen bank deltar längre i Kapitaltillskottsprogrammet i meningen att de begränsningar som lades på Nordea i samband med kapitaltillskott, till exempel på ersättningar till ledande befattningshavare, inte längre gäller. Värdet på de aktier som Riksgälden förvärvade redovisas i avsnitt 4 nedan.

3 Särskilt stöd till kreditinstitut

Om det behövs för att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige, får Riksgälden som stödmyndighet ingripa och lämna statligt stöd till kreditinstitut. Sådant stöd kan lämnas genom garantier, kapitaltillskott eller på annat sätt, och förutsätter regeringens godkännande.

Riksgälden har i sin roll som stödmyndighet gett särskilt stöd till en bank, Carnegie Investment Bank (CIB) i form av ett stödlån. Riksgälden har i tidigare rapporter till regeringen redogjort för de avvägningar som gjordes vid det efterföljande övertagandet och för försäljningen av CIB och Max Matthiessen AB (MM) till Altor och Bure.

Det garanterade sammanlagda värdet av försäljningarna av CIB och MM var 2 275 miljoner kronor, inklusive en amortering av Riksgäldens lån till CIB. Det är

¹ SBABs kreditbetyg sänktes till A2 från A1 den 2 november 2011 men detta har haft en mycket begränsad påverkan på den förväntade kostnaden för garantiprogrammet på grund av den korta återstående löptiden på garantierna för SBAB.

ca 150 miljoner kronor lägre än det ursprungliga lån som gavs till CIB. Riksgälden har bedömt att de sammanlagda inkomsterna från försäljningen över tid, till följd av vinstdelningsarrangemang med Altor och Bure, kommer att täcka det stödlån som CIB fick i november 2008 samt Riksgäldens kostnader. Riksgälden har i tidigare rapporter till regeringen närmare redogjort för dessa vinstdelningsarrangemang.

Ett av vinstdelningsarrangemangen avsåg övertagna tillgångar i samband med en problemkredit hos en större kund i CIB. Den mest betydande tillgången utgjordes av aktier i Skrindan vars huvudsakliga innehav är aktier var ett högt belånat fastighetsbolag, Norrvidden. Utöver aktierna i Norrvidden fanns i Skrindan ett antal mindre engagemang som ska avyttras. Skrindan avyttrade under hösten 2011 aktierna i Norrvidden till det noterade fastighetsbolaget Diös. Köpeskillingen är ännu inte slutligt fastställd utan kommer vara relaterad till bolagets balansräkning då affären stängde den 30 december 2011. Preliminärt har köpeskillingen fastställts till 628 miljoner kronor. Den slutliga summan kan dock bli högre eller lägre. Norrvidden har därutöver en tvist med Skatteverket till följd av en fastighetsaffär som genomfördes innan Skrindan togs över av CIB. Skulle bolaget förlora denna tvist blir den slutliga köpeskillingen 100-120 miljoner lägre.

Riksgälden har enligt ett vinstdelningsarrangemang rätt till 90 procent av det värde som försäljningarna av tillgångarna i Skrindan inbringar. En betalning till Riksgälden på i storleksordningen 350 miljoner kronor förväntas ske under våren 2012, efter det att bokslut upprättats för Skrindan.

Som redogjordes för i föregående regeringsrapport har alla rättsprocesser avseende övertagandet av CIB nu slutförts och utfallit till Riksgäldens fördel. Även resultatet av vinstdelningsarrangemangen börjar utkristallisera sig. Det går därmed att närmare fastställa det statsfinansiella slutresultatet till ett överskott på någonstans mellan 150–400 miljoner kronor.

4 Stabilitetsfonden

Riksdagen har beslutat att bygga upp en stabilitetsfond – i form av ett konto i Riksgälden – som ska finansiera statens framtida åtgärder inom ramen för stödlagstiftningen. Även intäkter i samband med stöden, liksom en årlig stabilitetsavgift som betalas av instituten tillförs fonden.

Målsättningen är att fondens behållning inom 15 år (t.o.m. 2023) ska uppgå till i genomsnitt 2,5 procent av BNP. Detta motsvarar en rimlig skattning av de sammanlagda kostnaderna i samband med en betydande bankkras.

I november 2008 tillförde staten inledningsvis 15 miljarder kronor till stabilitetsfonden. Senare samma månad belastades stabilitetsfonden med 2 406 miljoner kronor i samband med Riksgäldens stödlån till CIB.

4.1 Särskilt om CIB

Som säkerhet för Stödlånet övertogs som pant aktier i CIB och MM. Panterna värderades vid övertagandet till 2 283 miljoner kronor med hänsyn tagen också till kostnaderna för panten. Lånet skrevs ned med motsvarande belopp. För det kvarstående lånebeloppet har CIB betalt ränta enligt avtal.

Inför försäljning av CIB och MM i februari 2009 amorterade CIB sitt kvarvarande lån på 123 miljoner kronor. I april och maj 2009 erhöll Riksgälden de första delbetalningarna för försäljningen av CIB och MM, dels i form av en utdelning från MM, dels som en första dellikvid för försäljningarna. I april 2010 erhöll Riksgälden den andra dellikviden som uppgick till 689 miljoner kronor (675 miljoner kronor plus ränta). I april 2011 erhöles en betalning som avsåg en första avräkning på vinstdelningen med Altor och Bure. Betalningen uppgick till 279 mnkr. I oktober betalade Riksgälden 21 miljoner kronor till Alecta då detta belopp var pantförskrivet för motpartens kostnader för processen i prövningsnämnden. Efter en uppgörelse med Alecta som avslutade alla rättstvister betalade vi ytterligare ca 90 miljoner till Alecta.

Erhållna delbetalningar för försäljningen av CIB och MM uppgår nu till sammanlagt 2 318 miljoner kronor (inklusive amortering och erhållen utdelning), vilka tillförts fonden. Netto har övertagandet hittills belastat fonden med 199 miljoner kronor (för en översikt av förväntade framtida delbetalningar för CIB, se ovan). Fonden har därutöver belastats med förvaltningskostnader som har samband med stödet (se nedan). I Riksgäldens redovisning har också en förväntad intäkt på 453 miljoner kronor från vinstdelningsarrangemangen bokats upp.

4.2 Övriga

Avgifter för de garantier som ställts ut inom ramen för Garantiprogrammet har kvartalsvis tillförts stabilitetsfonden. Fakturerade garantiavgifter uppgår till 5,3 miljarder kronor sedan 2008.

Som ovan framgått deltog Nordea i Kapitaltillskottsprogrammet. Statens kapitaltillskott på 5,6 miljarder kronor finansierades således via stabilitetsfonden. Marknadsvärdet på de förvärvade aktierna har stigit sedan förra rapporttillfället och uppgick till 18,1 miljarder kronor den 29 februari 2012.

Stabilitetsfonden har hittills belastats med 89 miljoner kronor i förvaltningskostnader (se avsnitt 4.3 för en närmare beskrivning). Fonden har löpande tillförts ränta på behållningen på kontot. Röntan fram till den 29 februari 2012 uppgick till 491 miljoner kronor.²

² Ränta tillförs kvartalsvis.

Fondens sammanlagda kontobehållning uppgick den 29 februari 2012 till 19,4 miljarder kronor. Lägg Nordea-aktierna till blir värdet på fonden 25,0 miljarder om aktierna värderas till anskaffningsvärde, att jämföra med 24,3 miljarder vid föregående rapporttillfälle 2011-10-31 (24,7 miljarder vid årsskiftet). Om Nordea-aktierna i stället tas upp till marknadsvärde uppgår stabilitetsfondens värde till 37,5 miljarder kronor att jämföra med 35,6 miljarder vid föregående rapporttillfälle 2011-10-31 (34,2 miljarder vid årsskiftet). Tabell 1 nedan ger en detaljerad beskrivning av stabilitetsfonden.

Tabell 1: Översikt, stabilitetsfonden den 29 februari 2012

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Garantiavgifter	5 302
Stabilitetsavgifter	2 642
Influtet CIB och MM (netto, exkl. förvaltningskostnader)	-199
Förväntad intäkt CIB	453
Nordea, nyemission	-5 610
Aktieutdelning, Nordea	1 424
Tillförd ränta på behållning	491
Förvaltningskostnader (inkl. arvoden till Prövningsnämnden)	-89
Fondbehållning utan Nordeaaktierna	19 414
Fondbehållning	25 025
(Nordeaaktierna till bokfört värde)	
Fondbehållning	37 507
(Nordeaaktierna till marknadsvärde)	

4.3 Särskilt om förvaltningskostnaderna

Riksgäldens förvaltningskostnader i egenskap av stödmyndighet tas från stabilitetsfonden. Ramen för hur mycket som får disponeras för detta ändamål beslutas av regeringen. För år 2012 (2011) uppgår denna ram till 6 (17) miljoner kronor. På grund av stödmyndighetsuppdragets natur är förvaltningskostnaderna svåra att prognostisera och kan fluktuera mycket över tid. Framtida stödinsatser är svåra att förutsäga liksom ibland också kostnadsutvecklingen i redan inledda insatser.

Kostnaderna för 2012 uppgår hittills till 0,8 miljoner kronor. Sedan Riksgälden utsågs till stödmyndighet (30 oktober 2008) har de samlade kostnaderna uppgått till 90 miljoner kronor, varav 57 miljoner avser konsultkostnader.

Garantiprogrammet har hittills kostat 12,9 miljoner kronor.

Riksgäldens konsultkostnader för kapitaltillskottsprogrammet har uppgått till 6 miljoner kronor.

Konsultkostnaderna i samband med övertagandet av CIB och MM – övertagande, värdering av bolagen samt försäljningsprocessen – har uppgått till 29 miljoner kronor. Konsultkostnaderna för rättsprocesserna har uppgått till 20 miljoner kronor. Kostnadsutfallet redovisas i detalj i Tabell 2.

Stabilitetsfonden belastas med de förvaltningskostnader som uppkommit inom Riksgälden. Dessa kostnader uppgår hittills till 26 miljoner kronor. En stor del av dessa kostnader är av fast karaktär, det vill säga att de vanligtvis skulle ha belastat Riksgäldens ordinarie anslag och därmed andra finansieringskällor. De kan alltså inte enbart ses som ökade kostnader för staten.

I posten *Konsultkostnader – prövningsärendet* ingår kostnader för juridiskt stöd i samband med processerna i prövningsnämnden och tingsrätten. I posten *Konsultkostnader – försäljning, pantar m.m.* ingår konsultkostnader kring vinstdelningsarrangemanget som upprättades vid försäljningen av CIB och MM. *Överförda förvaltningskostnader* innefattar overheadkostnader som fördelas ut till respektive verksamhet inom Riksgälden.

Tabell 2: Riksgäldens förvaltningskostnader som belastar stabilitetsfonden 2008-2012, utfall respektive prognos, tkr

	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012-02-29	Prognos 2012
Stöd till kreditinstitut						
Konsultkostnader						
– Bankgarantier	1 526	0	0	-		
– Prövningsärendet	0	4 735	7 798	7 299	500	500
– Försäljning, pantar m.m.	12 107	17 199	89	8	-	-
– Kapitaltillskottsprogrammet	0	5 971	32	-	-	-
– Övrigt, konsulter			-	-	-	-
Övriga direkta kostnader inkl direkta lönekostnader	600	2 709	2 268	1 355	68	1 400
Överförda förvaltningskostnader	4 365	12 706	4 543	3 772	233	4 100
Totala kostnader stöd till kreditinstitut	18 598	43 320	14 730	12 434	801	6 000

Prognos för 2012

I tabellen återfinns även en prognos över förvaltningskostnaderna för 2012. Den är gjord utifrån nu kända stödåtgärder. Inga kostnader för nya ärenden förutsätts inträffa. Givet detta antagande väntas kostnaderna för stödmyndighetsuppdraget uppgå till cirka 6 miljoner kronor för 2012. Prognosen ligger på den av regeringen beviljade ramen för verksamhetskostnader som får belasta stabilitetsfonden.

Förväntade framtida betalningsflöden i stabilitetsfonden

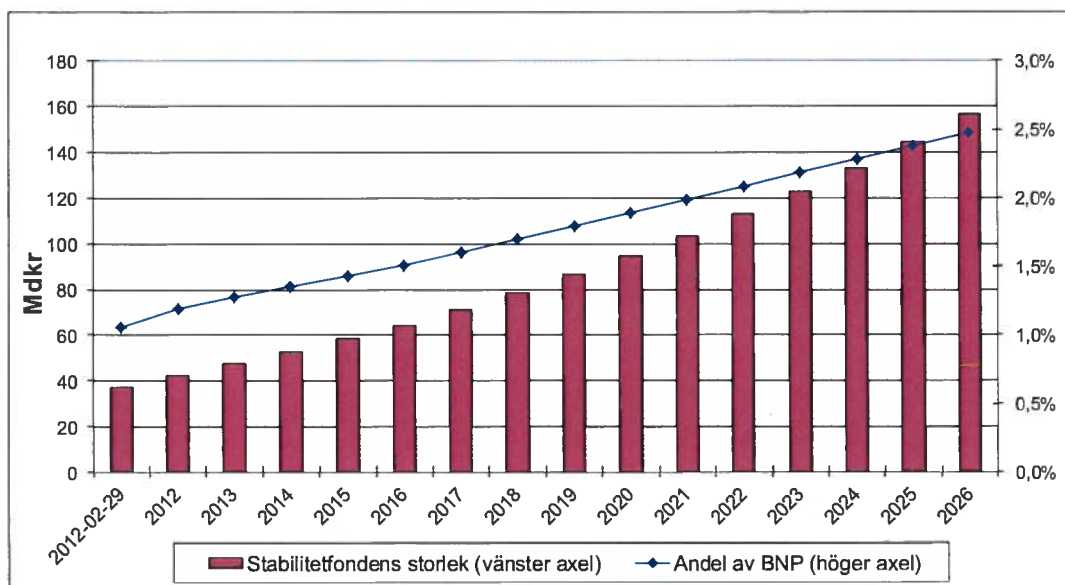
Liksom i tidigare rapporter har en prognos över stabilitetsfondens framtida utveckling gjorts. I tabell 3 ges en översikt av förväntade framtida betalningsflöden till och från stabilitetsfonden, inklusive en prognos över utvecklingen av marknadsvärdet för Nordea-aktierna. För antaganden och redogörelse för metodik, se Riksgäldens bankstödsrapport 2010:3. I diagram 2 illustreras vår prognos grafiskt.

Som synes förväntas fondens storlek, under våra antaganden, uppnå målnivån på 2,5 procent av BNP under 2026, det vill säga tre år efter den tidpunkt regeringens satt som mål. Detta är oförändrat från föregående rapport i oktober 2011, trots att vi sänkt ränteantagandena betydligt, baserat på Konjunkturinstitutets senaste långtidsprognos för reporäntan. Förklaringen är den positiva utvecklingen av värdet på Nordea-aktierna, som stigit med 3 miljarder kronor eller 20 procent hittills under 2012.

Tabell 3: Översikt framtida utveckling i stabilitetsfonden

	Ingående balans, exkl Nordea mdkr	Ingående balans Nordea, mdkr	CIBMM, mdkr	Garantiavgifter, mdkr	Utdelning Nordea, mdkr	Värdetillväxt Nordea, mdkr	Stabilitetsavgift, mdkr	Ränta mdkr	Utgående balans, exkl Nordea	Utgående balans, inkl Nordea mdkr	Andel av BNP
2012-02-29						3,0			19	37	1,1%
2012	19	18	0,4	0,4	0,7	0,6	2,8	0,2	24	43	1,2%
2013	24	19	0,1	0,3	0,7	0,7	2,9	0,2	28	48	1,3%
2014	28	19	0,1	0,1	0,8	0,8	3,0	0,4	32	53	1,4%
2015	32	20		0,0	0,8	0,8	3,1	0,8	37	58	1,4%
2016	37	21			0,8	0,8	3,2	1,3	43	64	1,5%
2017	43	22			0,9	0,9	3,4	1,8	49	71	1,6%
2018	49	23			0,9	0,9	3,5	2,0	55	79	1,7%
2019	55	24			0,9	0,9	3,6	2,3	62	86	1,8%
2020	62	25			1,0	1,0	3,8	2,6	69	95	1,9%
2021	69	26			1,0	1,0	3,9	2,9	77	103	2,0%
2022	77	27			1,0	1,1	4,1	3,2	85	113	2,1%
2023	85	28			1,1	1,1	4,2	3,5	94	123	2,2%
2024	94	29			1,1	1,2	4,4	3,9	103	133	2,3%
2025	103	30			1,2	1,2	4,6	4,3	113	145	2,4%
2026	113	31			1,2	1,2	4,8	4,7	124	156	2,5%

Diagram 2: Stabilitetsfondens utveckling (inklusive Nordeaaktierna värderade till marknadsvärde)

I detta ärende har riksgäldsdirektören Bo Lundgren beslutat, efter föredragning av avdelningschefen Daniel Barr.

Bo Lundgren

Daniel Barr